

Л.В. Шемет,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри народних інструментів
Харківської державної академії культури

ГАРМОНІКИ В ТРАДИЦІЙНІЙ МУЗИЧНІЙ КУЛЬТУРІ АМЕРИКАНЦІВ

Губні та ручні гармоніки є невід'ємною складовою традиційної музичної культури американців. Історичні, геополітичні, соціокультурні чинники, різноманітні етнокультурні впливи обумовили регіональну специфіку їх побутування, виконавської стилістики, жанрових пріоритетів. Розвиток індустрії звукозапису, радіомовлення, поп-музики, телебачення, інтернету, проведення фольклорних фестивалів, концертів, викладання гри на традиційних інструментах у сфері спеціальної музичної освіти на приватному і державному рівнях склали підґрунтя для еволюції мистецтва гармоністів у сольній та ансамблевій формах.

Перші зразки гармонік з'явилися на території США в другій половині XIX ст. внаслідок етапів пізньої колонізації та подальшої масової еміграції, а також експорту інструментів з країн Західної Європи, переважно Німеччини, Італії, Франції.

Діатонічна губна гармоніка особливої популярності набула в блюзі, кантрі, фолк музиці. Серед відомих кантрі-музикантів – В. Делхорт, Ч. МакКой, Р. Бонфільйо. Представники провідних блюзових шкіл, зокрема: С. Бой, С. Террі, С. Харпо, Л. Волтер та інші, віртуозно володіючи різними елементами виконавської техніки, виробили власний індивідуальний виконавський стиль, в якому знайшли втілення характерні риси певної виконавської школи. В творчості більшості харперів другої половини XX ст. яскраво проявились мултистильові тенденції, зокрема Ш. Блю органічно поєднував у своїх композиціях блюз, джаз та бі-боп, Б. Бранч – блюз, джаз, рок, реггі та соул-музику, Н. Буффало – кантрі та блюз, П. Ділей – блюз, соул-музику та фанк. Традиційним для концертних виконавців стало електронне підсилення звучання інструментів.

Поряд із губними гармоніками важливе місце в музичному побуті американців посіли ручні гармоніки, діатонічні та хроматичні різновиди яких мали загальну назву – акордеон. Німецькі переселенці виконували під діатонічний акордеон польки та вальси. В мешканців

південних та південно-західних областей штату Луїзіана значної популярності набув каджун-акордеон – однорядний, діатонічний, кнопковий інструмент, що використовувався для супроводу ірландських та італійських польок, а також у відтворенні американських музичних стилів каджун і зайдеко. А в регіоні техасько-мексиканського прикордоння діатонічний акордеон в ансамблі з місцевою дванадцятиструнною гітарою став традиційним інструментом музики техано, зокрема стилю конхунто.

В музиці каджунів, що історично виконувалась білим креольським населенням для супроводу балад, традиційних каджунських танців, зокрема тустепів, джиттербаг, вальсів, акордеон поряд із скрипковим дуєтом виконував функцію провідного інструмента в ансамблі, до складу якого входили також акустична гітара і трикутник. Ритмізація та варіювання мелодії в межах октави були обумовлені стильовою специфікою, теситурними й фактурними можливостями каджун-акордеона. В музиці зайдеко, яка історично гралась темношкірим населенням південної Луїзіани і поєднувала в собі танцювальні мелодії каджунів, ритми блюзів та музику країн Карибського басейну, акордеон, починаючи з середини ХХ ст., поступово стає основним мелодичним інструментом ансамблю, що складається з електрогітари, бас-гітари, ударних і спеціальної музичної пральної дошки, виготовленої з листового заліза. Постійне синкопування та швидкий темп визначили характерні особливості мелодичної лінії. Значну роль в еволюції цих стилів відіграли відомі музиканти А. Ардоін, Б. Чавіс, К. та С. Дж. Шеньє, Дж. та Г. Делафосе, С. Джименез, З. Річард, Т. Сімієн, Д. та Х. Балфа, Д. та Дж. Бруссар, У. Савой, Д. Пуллар. Деякі з них є представниками родинних династій.

Поступово акордеон увійшов до складу колективів, що виконують кантрі музику, сучасні форми якої асимілюють елементи рок-музики, ритм-н-блюзу тощо. Деякі з груп оригінально відтворюють у своїх композиціях мексиканські, латиноамериканські, африканські, індіанські мотиви.